

נושא במוקד

הוראת אמנויות באולפן

'ללמד עברית זאת אמנות' – הוראת אמנות פלסטית באולפן

אופירה הלבני*

למידת נושא ייחודי הקשור באמנות היא חווייתית מאוד ומקשרת את הלומדים לתרבות הארץ בכלל ולמקום מגוריהם בפרט, אם מצויים בו מוזאון או גלריה, המתאימים להדגמת הנושא.

תיאור הפרויקט

אפשר ללמד עברית בכיתות מתקדמות בדרך חווייתית, אם ייבחר לצורך זה נושא ייחודי שילווה את התלמידים לאורך כל הקורס. כל זאת בנוסף ללמידה שוטפת הכוללת ספר לימוד, קריאת עיתונים.

שלב ראשון - בחירת הנושא

בחירת הנושא תתבסס על:

1. אפשרות שהנושא יכלול טקסטים שיהיה בהם לקדם את התלמידים מבחינת רמת העברית.
2. נגישות האולפן למרכזי תרבות ואמנות (במקרה של הנושא שאנו דנים בו כאן).
3. העדפות המורה.

שלב שני - בחירת תת-נושאים

יש לבחור שלושה עד חמישה תת-נושאים. לדוגמה: 'אמנות ישראלית בשנות העשרים'.

שלב שלישי - הכנת הנושא

הכנה יש לכלול בחירת טקסט מתאים, תמונות, שימוש באינטרנט וביקור במוזאונים או/ו גלריות. להלן דוגמה להכנת נושא.

מילות מפתח: אמנות פלסטית באולפן, ביקור במוזאון, ביקור בגלריה, ארץ ישראל באמנות

* אופירה הלבני הייתה עד לאחרונה סגנית מנהלת של אולפן 'גורדון' בתל אביב.

הכנת טקסט בנושא 'האמנות בשנות העשרים'.

- * דגש על אוצר מילים שימושי בתחומי האמנות. הכוונה למילים כגון: אמנות, ליצור, יצירה, סגנון, זרמים, להביע, דיוקן, תחושות ועוד.
- * תרגיל 'תיאור תמונה' (על פי גלויות או תמונות באינטרנט). יושם דגש על שימוש נרחב בתארים כגון: בולט, עז, דו-ממדי, מופשט ועוד.
- * ביקור במוזיאון/גלריה. הדרכה על ידי המורה או עם מדריך מהמקום לאחר תיאום. הלמידה בדרך זאת חווייתית מאוד ומקשרת את התלמידים לתרבות הארץ בכלל ולמקום המגורים בפרט.

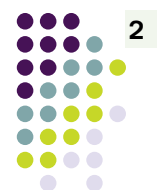
הארות נוספות להבנת המצגת הנלווית

1. הנושא שאנו עוסקים בו נלמד בכיתה המשך ברמה ב+, שלמדה פעמיים בשבוע 8 שעות שבועיות במשך חמישה חודשים. אפשר להתאים את הטקסטים גם לרמות אחרות.
2. א. מילים המודגשות בכחול - מילים חדשות ללימוד הקשורות לנושא האמנות.
ב. מילים המודגשות בקו שחור - מילים חדשות ללימוד שאינן קשורות לתחום האמנות.
ג. מילים המודגשות בצבע אדום - מילים שכבר נלמדו בטקסט קודם וחוזרות בשלב זה.
3. כדי להמשיך ולחזור על אוצר המילים הנלמד בדרכים נוספות וכדי להקל על התלמיד לזכור את המילים החדשות, התלמידים קיבלו דפי מילים (לדוגמה: שקופיות מספר 7, 13, 23, 24 במצגת). אפשר לעבוד בכיתה עם הדפים בתרגילי זוגות: אחד מבני הזוג אומר מילה המופיעה בדף והשני אומר משפט שבו משולבת המילה.
4. בתרגילי תיאור תמונה, רצוי בשלב ראשון לתת לכל הקבוצות אותה תמונה, ולבקש מן התלמידים לתאר אותה בעל פה או בכתב. אחרי כן כל קבוצה מתארת את התמונה לפני כל הכיתה. אפשר גם בשלב ראשון להביא כרזה (פוסטר), וכל הכיתה תשתתף יחד בתיאור הכרזה.
5. בתיאור תמונה התלמיד מתבקש: א. לומר מה רואים בתמונה. ב. להביע רגשות ותחושות שלו כלפי התמונה, או לומר מה הצייר רצה להביע. דיבור כזה מחייב שימוש בתארים שנלמדו (לדוגמה: שקופיות מספר 16 ו-26).
6. דוגמה לעבודה באינטרנט: שקופית מספר 25. התמונות של הגלריה הופיעו באינטרנט. התלמיד התבקש לבחור בתמונה אחת שמצאה חן בעיניו. אחרי כן בכיתה, בזוגות או בקבוצות או בפורום של כל הכיתה, התלמיד נדרש לתאר את התמונה ולהסביר מדוע בחר בה.

ללמד עברית זאת אמנות

לימוד עברית ברמות ב' ו-ג'
באמצעות טקסטים, תמונות, ציורים
ואתרי אינטרנט בנושא האמנות.

2

מטרות

1. העשרה לשונית – שימוש במשלבים לשוניים גבוהים יותר, הרחבת אוצר מילים, שימוש בתארים והיפוכם.
2. חיבור לחברה הישראלית ותרבותה ('תל אביב הקטנה', ציירים ישראלים).
3. תרגול בדיבור באמצעות תיאור תמונות.
4. לימוד חווייתי בדרך שונה.
5. גיבוש חברתי.

דרכי הוראה

1. עבודה פרונטלית.
2. עבודה בקבוצות.
3. עבודה באמצעות האינטרנט.
4. סיור מודרך ברחובות, בגלריות ובמוזיאונים.

הנושאים

1. היווצרות הציור הארץ-ישראלי בשנות העשרים (לדוגמה: נחום גוטמן).
2. ראובן רובין.
3. איזה יופי.
4. אוברקרפט : אובססיה, דקורציה ויופי נשכני.

היווצרות הציור הארץ-ישראלי בשנות העשרים

(מתוך הספר "פרקים באמנות ישראלית" / רחל סבן / הוצאת ת"ל – משרד החינוך)

מוסד "בצלאל" היה המוסד הראשון שניסה ליצור ציור ארץ-ישראלי. ראשוני הציירים הארץ-ישראליים היו תלמידיו של **בוריס שיץ**. הם נאלצו לעזוב את המוסד בשל חוסר הסכמה בינם לבין **שיץ** ומורי המוסד לגבי בחירת נושאי היצירה של האמנות הארץ-ישראלית וסגנונה.

ההתנגדות למוסד "בצלאל" נבעה מניתוקו של המוסד מהמציאות הארץ-ישראלית הקיימת, מהעובדה שהעיסוק העיקרי של המוסד היה רק בתחום האמנות השימושית (אומנות). הוא לא היה פתוח לזרמים החדשים באמנות באירופה באותה עת. אולם מעל לכול נבעה התנגדותם של התלמידים למוסד מן העובדה ש"בצלאל" ייצג עבורם את המציאות הגלותית, שממנה רצו להתנתק.

לקבוצת הציירים שעזבו את בצלאל ועיצבו להם סגנון ייחודי ארץ-ישראלי ניתן לקרוא "אסכולת ציירי ארץ-ישראל". נציגיה הבולטים של האסכולה היו **ראובן רובין**, **נחום גוטמן**, **ציונה תג'ר**.

מטרתם של ציירי ארץ-ישראל הייתה ליצור אמנות מקומית ייחודית, שתשקף נכונה את המציאות היומיומית של הארץ – הנופים והדמויות, ואשר תבטא את הצרכים של היישוב היהודי בארץ.

המרד ב"בצלאל" הביא להיווצרות הזרם הארץ-ישראלי. זה לצד זה חיו שני זרמים: האחד היה מורי ותלמידי "בצלאל", והשני הזרם הישראלי, שהמאפיינים העיקריים שלו היו השפעות של הסגנונות שהיו מקובלים אז באירופה, כגון הסגנון הפרימיטיביסטי, הסגנון האקספרסיוניסטי והסגנון הקוביסטי.

דף עבודה

ענו על השאלה:

מה היו הסיבות לכך שראשוני הציירים הארץ-ישראליים התנגדו למוסד "בצלאל" ונאלצו לעזוב אותו?

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

אוצר מילים (מילים והיפוכן) - תארים

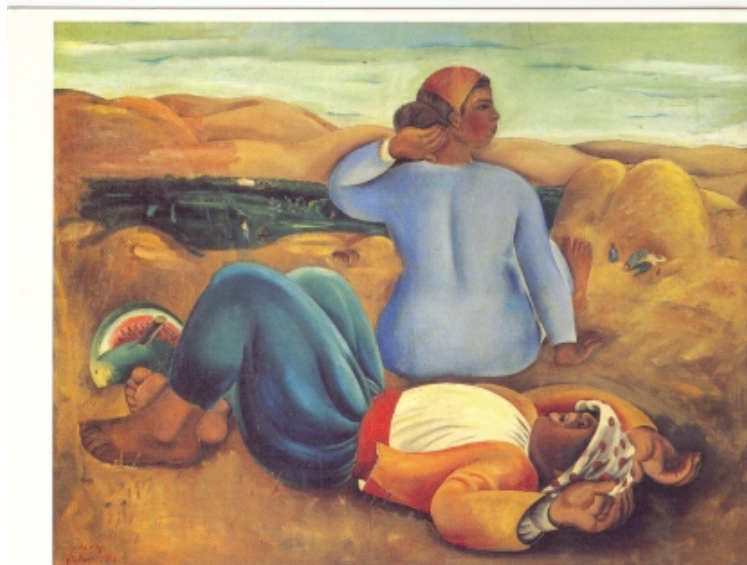
דף מס' 1

1. בהיר - כהה	9. רחב - צר
2. עדין - גס	10. עבה - דק
3. אמיץ - פחדן	11. מושך - דוחה
4. נדיר - נפוץ, שכיח	12. נאמן - בוגד
5. עמוק - שטחי	13. מרתק - משעמם
6. ישר - עקום	14. חרוץ - עצלן
7. נבון - טיפש	15. צנוע - שחצן
8. נאה - מכוער	16. מסודר - מפוזר (מבולגן)

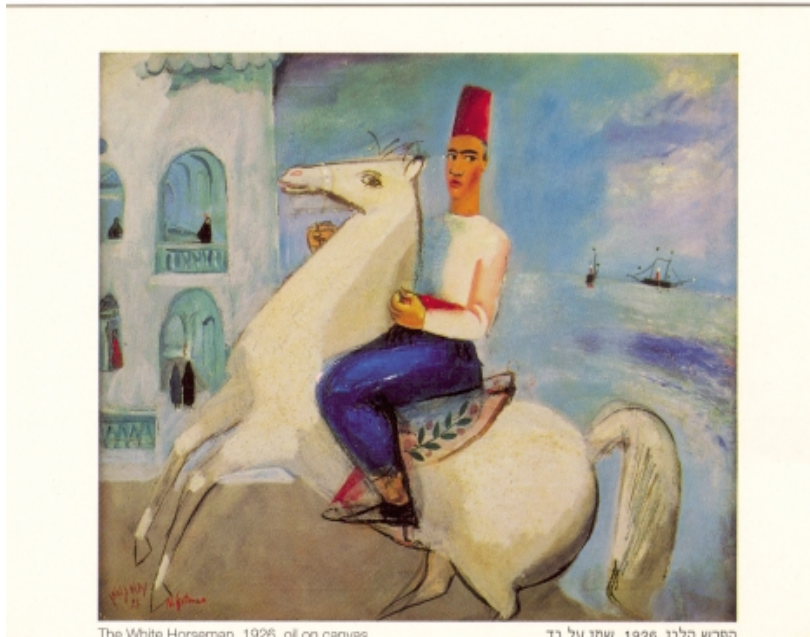
נחום גוטמן – "מנוחת צהריים" 1926

8

נחום גוטמן – "הפרש הלבן" 1926

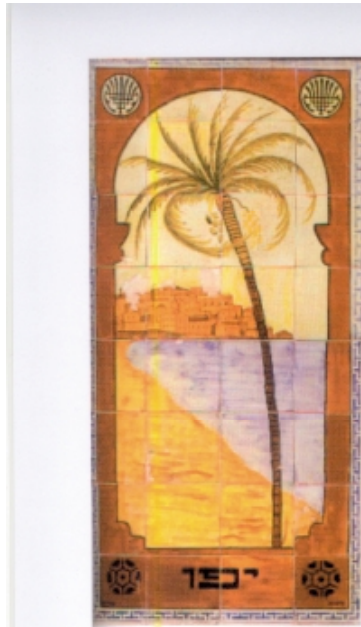
The White Horseman. 1926. Oil on canvas.

הפרש הלבן. 1926. שמן על בד.

הרפרודוקציות - באדיבות חמי גוטמן ומוזאון נחום

גוטמן

סיור בעקבות אמנות "בצלאל". ביקור בגלריית "זמן לאמנות" - אמנות שנות ה-20.

ציור אריח של זאב רבן

ראובן רובין (1893-1974)

(מתוך הספר "פרקים באמנות ישראלית" מאת רחל סבן / ת"ל)

הצייר **ראובן** נולד בגלאץ שברומניה בשנת 1893. בשנת 1912 עלה ארצה **בכוחות עצמו**, הגיע לירושלים, והחל ללמוד ציור במוסד "בצלאל". הנהלת מוסד "בצלאל", שהייתה **שמרנית**, אסרה על תלמידיה לצייר **בסגנונות** אמנותיים של **הזרמים** החדשים שהיו באותה עת באירופה. ראובן, אשר שאף להיות צייר, הבין שבמוסד זה לא יוכל להתפתח, ואחרי שנה של **תסכול**, עזב את "בצלאל" וחזר לעיר מולדתו שברומניה. משם נסע לפריס ולמד באקדמיה לאמנות בשנים 1913-1915. שם הכיר מקרוב את **יצירותיהם** של גדולי האמנים ונפגש עם הציירים **שאגאל, מודליאני, סוטיין, רנואר, מטיס, פיקסו** ועוד.

בשנת 1922 עלה שוב ארצה. גר תחילה בירושלים, ולאחר מכן **השתקע** בתל-אביב. ראובן טען פעמים רבות שאמנות זו אהבה, ולכן הוא מצייר מה שהוא אוהב: את משפחתו, את ארצו ואת עמו.

המשך

תמונתיו של ראובן בהירות, מלאות אור שמש, שמחה ותמימות, ומצביעות על גישה חיובית לעולם, אמונה בעם ובבניית הארץ. ראובן הוא בין הציירים הבולטים שהרבו לצייר נופים מהארץ: ירושלים, צפת, טבריה, הכינרת והרי הגליל. האווירה שיצר בציוריו היא קסומה, מיסטית-אקזוטית. הדמויות של ראובן מובלטות, צבעוניות ובהירות ובעלות משמעות אוניוורסלית. סגנונו פרימיטיוויסטי-נאיווי, עם השפעה מזרחית.

אוצר מילים (מילים והיפוכן) - תארים

דף מס' 2

מעורער	11. יציב	לחוץ	1. רגוע
רוחני	12. חומרי	כן	2. צבוע
אחורי	13. קדמי	גמיש, רך	3. קשוח
מחובר	14. מנותק	עדין	4. תוקפני
חדשני	15. מיושן	מהיר	5. איטי
סוער	16. שקט, שליו	מתוק	6. מר
פנימי	17. חיצוני	גלוי	7. סמוי
מקובל	18. יוצא-דופן	מיותר	8. נחוץ
ליברלי	19. שמרני	קיצוני	9. מתון
ישר	20. עקום	רב-גוני	10. חד-גוני

ראובן רובין -

1. "פרחים על חלוני", 1923-1925.
2. "רימונים על חלוני", 1967.
3. "מסיק זיתים", 1967.

2

3

1

ראובן רובין

4. "משפחת האמן", 1927.

5. "תרנגול בכחול", 1971.

5

4

הרפרודוקציות באדיבות הנהלת בית ראובן

עבודה בקבוצות, בזוגות או עבודת יחיד – תיאור תמונה
(בכתב או בעל פה).

דוגמה בכתב

פרחים על חלוני / ראובן רובין, 1923-1925

בחזית התמונה, בצד שמאל, כד עם פרחים **מושך** את העין עם הגודל העצום שלו. בצד ימין, מאחור, פינת מרפסת בצבע **בולט** - חום **עז**, גם אדן החלון באותו צבע **עז**. ברקע - הים הכחול ואופק השמיים עם כמה עננים. בין החלון והים, רחוב ריק, עם מספר בתים ועצים, הפרחים **בחזית** גדולים מאוד. ברחוב הכל שקט, המרחקים נעלמו, הרחוב והים נפגשים. עולם **קסום**. הפרחים נותנים לנו את היופי, היופי הרוחני. העולם הרוחני הוא **עצום**, יותר גדול מהעולם **החומרי**. יכול להיות שזה מה שהאמן רצה להגיד?

נושה (רומניה), 2003

סיור ברחוב ביאליק

הסיור כולל:

- בית ביאליק.
- בית העירייה הישן.
- הפסיפס של נחום גוטמן בכיכר.
- הסגנון הבינלאומי, סגנון הבאוהאוס בבתי הרחוב.
- כניסה לבית ראובן רובין. הדרכה במוזאון.

איזה יופי

- * יופי **חיצוני** * יופי **טבעי** * יופי **עמוק**
- * יופי **תמים** * יופי **מדכא** * יופי **אנושי**
- * יופי **נשי** * יופי **עדין** * יופי **דוחה**
- * יופי **מושך** * יופי **מזעזע**
- * יופי **פנימי** * יופי **מושלם** * יופי **קסום**
- * יופי **מקורי** * יופי **שטחי** * יופי **נדיר**
- * יופי **רך** * יופי **גס** * יופי **נדיר**

איזה יופי

(מתוך טקסט שפורסם בגלריה "שטרן"
לקראת התערוכה הנושאת שם זה)

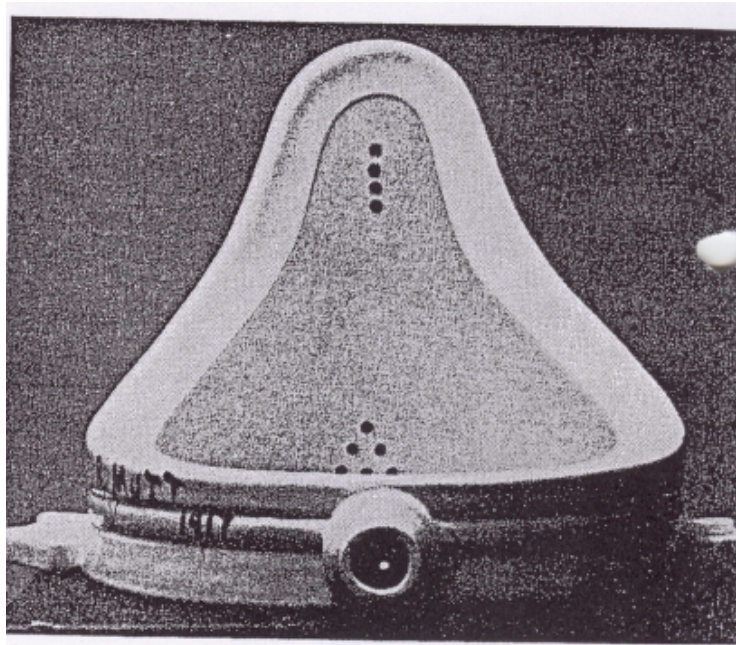
יופי - מילה פשוטה בשימוש יומיומי. אך בשפת האמנות היא מילה מורכבת ביותר. מהו יופי? מה הקשר בין אמנות ליופי? האם ציור מעוות יכול להיות יפה? האם אפשר לומר כי יש דימויים יפים ויש דימויים דוחים?

קשה מאוד להגדיר מהו "יופי". פילוסופים רבים עסקו בהגדרת היופי מאז אריסטו ואפלטון ועד ימינו. עד תחילת המאה ה-20 התפקיד המסורתי של האמנות היה לתת ביטוי ליופי. כל זה השתנה בתחילת המאה ה-20. בעיני אמנים חשובים רבים, האסתטיקה הייתה מטרה משנית, או שכלל לא הייתה מטרה. במלחמת העולם הראשונה אף הייתה התרסה כלפי היופי והאסתטיקה המקובלים. האמנות יצרה מראה ששיקפה את כיעורה של חברה שיצאה למלחמה. דוגמה בולטת הייתה המשתנה שהציג מרסל דושאן בניו-יורק ב-1917 וקרא לה: "מזרקה". במחצית השנייה של המאה ה-20 הזרמים האמנתיים השונים שיקפו תקופה סוערת. הזרם הדומיננטי ביניהם היה הזרם המופשט – האבסטרקט. ההתייחסות של האמנים אל הצורה בלבד יצרה מבוכה רבה. זרם אחר משמעותי היה הזרם הקונספטואלי (מושגי). בעיני האמנים השייכים לזרם זה, הרעיון של היצירה היה חשוב יותר ממראה העין. בתחילת שנות ה-90 ניתן לומר שמושג ה"יופי" הקלסי נעלם מעולם האמנות וקיבל הקשר שלילי.

(המשך בעמ' 41 - שקופית

(21

מרסל דושאן / "מזרקה", 1917

המשך

האמנות הישראלית הייתה **שמרנית** יותר, אך החל משנות ה-50 הושפעה האמנות הישראלית **מהמתרחש** בארה"ב. האמנים שאפו לעמוד בסטנדרטים בינלאומיים. גם כאן, בשנות ה-80 "יופי" הייתה מילה גסה, מילה **שהמאפיינים** שלה – **שטחיות, קישוטיות** ובעיקר דרך קלה.

בתחילת המאה ה-21, אמנים רבים מחפשים דרכים כדי להחזיר את היופי לאמנותם. מה השתנה? האם החזרה ליופי מלמדת על עולם הזקוק באופן משמעותי ליופי אחרי מאה שנות גלות, דווקא בתקופה בה העולם לא נהיה יותר טוב? ואולי החזרה ליופי היא **התרסה** נוספת, אך הפעם נגד מתנגדי מושג היופי הקלאסי?

מעניין במיוחד לדון **במאפייניו** של היופי העכשווי. המושג "יופי" התרחב. היום היופי הוא לא רק **"יצוג** הטבע כפי שהיה מקובל באמנות הקלאסית. היום ניתן לראות ביופי באמנות את האפשרות **לחוש** חוויה או אירוע של יופי.

התערוכה בגלריית "שטרן" דנה בשאלת היופי. חלק מהעבודות בתערוכה צוירו באירופה בין שתי מלחמות העולם. ציורים אלה **מביעים** יופי דרך נושאים מסורתיים באמנות כמו **דיוקן**, פרחים, טבע **דומם** ונוף. האמנים העכשוויים **מפרשים** את היופי בדרכים חדשות. זהו בהחלט נושא למחשבה על חלקו של היופי בחיינו באופן כללי.

הטקסטים באדיבות גלריה שטרן

דף עבודה

1. מה היה התפקיד המסורתי של האמנות?

2. מה קרה בתחום האמנות בתקופת מלחמת העולם הראשונה?

3. מה, לדעתך, הייתה המטרה של מרסל דושאן כאשר הציג משתנה במוזיאון?

4. מדוע הזרם המופשט יצר מבוכה?

5. מה מיוחד לאמנות הישראלית בהתייחסותה ליופי?

6. מה קורה במאה ה-21 בקשר ליופי?

7. מה אומר מושג היופי היום?

דף מילים שימושיות בעברית בכלל ובאמנות בפרט

דף מס' 3

מילים (פעלים, שמות עצם)

דיוקן, דיוקנאות
השתקפות (להשתקף)
מאפיינים – אפיונים (לאפיין)
תחושות
דימוי - דימויים
קישוט, להתקשט, מקושט
מלאכת-יד, עמלנות
התרסה (להתרס)
זרם, זרמים
סגנון, סגנונות
דומם
להביע
ליצור, יצירה
נוטה ל...
לשים דגש על

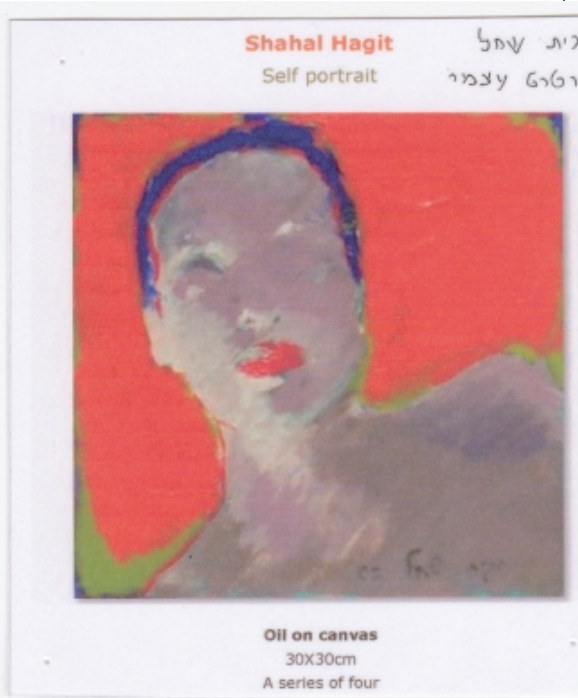
הגדרות

מראה הפנים, פורטרט
מה שנראה... השתקפות הפנים במראה
תכונות אופי של מישהו או משהו
רגשות
השוואה לדבר אחר, סוג של מטאפורה, ציור שבמחשבה
לתת צורה יפה
עבודת-ידיים
התנגדות, מחאה
תנועה בספרות, באמנות
צורה, דרך, תכונות מאפיינות של אמן, תקופה וכדומה
כל חומר בטבע שאינו חי ואינו צומח
לבטא, להביע רגשות
לחבר דברי ספרות, אמנות, מדע...
פנייה לכיוון מסויים, לדרך מסויימת
להדגיש, להבליט – שיהיה בולט

הגדרות	תארים
אורגינלי, ראשוני	מקורי
עקום, לא ישר	מעוות, עיוות
קונסרוטיווי, שומר על הקיים, מתנגד לכל חידוש	שמרני
נראה באופן בולט	בולט, מובלט
ההיפך ממושך	דוחה
אטרקטיווי, יוצר שאיפה להתקרב אליו	מושך
ההיפך מעמוק	שטחי
חזק	עז
פונה אל החזית, החלק הקדמי	חזיתי
גדול מאוד	עצום
נמוך, נמצא בדרגה נמוכה	נחות
מידה - ניתן למדוד אורך, רוחב גובה... דו-ממדי - אורך	חד-ממדי, דו-ממדי, תלת-ממדי
ורוחב, תלת ממדי - אורך, רוחב, גובה	
קדמון, עתיק	קדמוני, קדום
לא יפה	מכוער, כיעור
עם קסם, מושך את הלב	קסום
ההיפך מנפוץ/שכיח	נדיר
אבסטרקטי	מופשט
שלם	מושלם
מעניין מאוד	מרתק

סיור בגלריית "שטרן" ברח' גורדון בת"א.

עבודה מקדימה – כניסה לאתר הגלריה: www.sternart.com

1

© כל הזכויות שמורות לגלריה שטרן
באדיבות גלריה שטרן

© כל הזכויות שמורות לחגית
שחל

2

4

© כל הזכויות שמורות לענת בן שאול
באדיבות גב' ענת בן שאול

3

© כל הזכויות שמורות לגלריה
שטרן

תרגיל עבודה באינטרנט :
התבוננות בציורים ובחירת ציור אחד לצורך תיאור בכתב או
בעל-פה.

דוגמה לתיאור

מכל התמונות בחרתי ב"פורטרט עצמי" של חגית שחל,
כי הרקע האדום מגנט אותי ממבט ראשון. הניגוד
בין השפתיים האדומות לבין הפנים האפורות
המטושטשות – מוצלח מאוד. גם השיער הכחול משתתף
במשחק צבעים זה. למרות שלא רואים, תווי הפנים
החינניות והקסם שלה מעוררים תשומת לב רבה; אפילו
אפשר להרגיש את האור שיוצא מהתמונה.

לוניה (תלמידה מאוקראינה,
שנה וחצי בארץ), 2003

על התערוכה **אוברקרפט:** **אובססיה, דקורציה ויופי נשכני**

על-פי מאמרה של תמי כץ-פריימן, אוצרת התערוכה, שפורסם בקטלוג.
התערוכה הוצגה בגלריה לאומנות, אוברסיטת חיפה, 2003, וב'בית האמנים', בתל אביב, 2004.

התערוכה מציגה **יצירות** עכשוויות של נשים-אמניות, שיש בהן עיסוק בולט במושג היופי, **דגש** על דקורטיוויות ועשייה אובססיונית.

שלושת מרכיבי התערוכה – העיסוק ביופי, הדקורטיוויות והדגש על נקודת המבט הנשית, מביאים לידי ביטוי שינוי **ערכים עצום** שחל באמנות הישראלית מאז ראשית שנות השמונים. כל מי שלמד אמנות בשנות החמישים והשישים זוכר בוודאי את **סגנון** ההוראה הביקורתי של המורים באותה תקופה: "זה דקורטיווי מדי", "תיזהר שזה לא ייראה כמו גרפיקה", "ציור זה לא קישוט", ושיא השיאים: "זה לא אמנות – זה קיטש!". סגנון הוראה זה פיתח באמנות **מאפיינים** של חוסר יחס לחומר, **הימנעות** מאהבה לצבע ו**היעדר** שמחת היצירה.

האורנמנט הוא אחד היסודות העתיקים ביותר באמנות, ואולי **הדימוי** הראשון שעיטר כדים וקירות. הניסיון לבנות עיטורים מורכבים, החוזרים על עצמם בשיטתיות, **היה אתגר** אינטלקטואלי לדורות רבים של אמנים ואנשי מדע. היה זה מאמץ סיזיפי שכלל שימוש בצורות גאומטריות, צורות שונות מן הטבע ואותיות כתב, לעתים קרובות כתב **קדום**.

המשך

הנשים **היוצרות** היום אינן מרגישות כל צורך להתנצל על עיסוקן ביפה, בדקורטיווי, באורנמנטי ובעמלני. האמניות המשתתפות בתערוכה מאמצות באופן פרובוקטיבי מוטיבים אורנמנטליים וטכניקות של מלאכת יד. הן מביאות אל מרכז הבמה את מה שנדחק בעבר לשוליים הנחותים (קיטש ודקורציה) והיה שייך באופן בולט לנשים בלבד. כאן הן מרוממות את מה שנחשב בעבר ל"פשע אסתטי" ומעניקות לו משמעות ותוכן חדשים. הן מציגות את העיטור והקישוט, את העמלנות ואת מלאכות היד כפרקטיקה ראשית ביצירתן, ללא כל בושה או התנצלות.

אוברקרפט מפעילה את ההנאה, הריגוש והחוויה החושנית, ומעלה מחדש מושגים וביטויים הקשורים ביופי. התערוכה מעלה מחדש על סדר היום את הדיבור על היפה, הדקורטיווי, האורנמנטלי והאובססיווי וחוגגת את שמחת השחרור מן ההגמוניה (השלטון) של האמנות הגברית.

המשך

בעבר מטרתם של שיעורי המלאכה לבנות, שהיו נהוגים בבתי הספר היסודיים, הייתה להכין את הנשים לחיים – כלומר, להיות **רעיות** טובות היודעות לתפור ולהחזיק חוט ומחט. בניגוד לאמנות גבוהה, מלאכות היד **משויכות** עדיין, גם היום, לקול ה"אותנטי", ה"עממי" וה"אקזוטי" – כלומר לעולם הביתי, השימושי, היומיומי.

האמניות יוצאות **במחאה**, **בהתרסה** נגד ה**דימויים** האלה, ונגד הדימויים של הנשים כחסרות היגיון, היסטוריות ואובססיוניות. הן **מתריסות** נגד ה**השקפה** הגברית האומרת ש**שנטייה** לפרטים קטנים היא ההיפך מן האידאלי, מן הקלסי, מן האמנות הגבוהה. לכן, בתערוכה הזאת דווקא הפרטים הקטנים מקבלים את מלוא תשומת הלב ומטופלים בביקורת, באהבה ובהומור.

אף אחת מה**יצירות** המוצגות לא נשארת ברמת ה**קישוט**: התגובה למציאות, האי נחת, ה**התרסה**, כל אלה נמצאות מתחת לתצוגת היופי ומתגלות רק במבט שני. אלה הן יצירות **מורכבות** וביקורתיות, בעלות הומור ואירוניה עצמית. יחסי אישה – טבע, אוכל, מיניות, פוליטיקה, אקולוגיה, פסיכולוגיה, גוף, פורנוגרפיה – מסתתרים מתחת ליופי ולצבעוניות, ואז, ברגע בלתי צפוי – היצירות **נושכות**.

סיור בתערוכה "אוברקרפט" בבית האמנים, רח' אלחריזי
תל-אביב

הדרכה בתערוכה
שיחה עם התלמידים על הנראה ועל הנסתר

אוברקרפט

אובססיה דקורציה ויופי נשכני

מיטל כץ-מינרבו - "אישה שעירה מפחידה", 2003 (פרט)

הרפרודקציה - באדיבות גב' מיטל כץ-מינרבו

1. רמברנדט, 1655
2. מיכל שמיר, "ללא כותרת", 2003

הרפרודקציה - באדיבות גב' מיכל שמיר.
גודל הפסל המקורי: 60X90.

2

פ | ו | ס